

Benediktas XVI

Susitikimas su Didžiosios Britanijos visuomenės atstovais, įskaitant diplomatinį korpusą, politikus, akademikus ir verslo vadovus

2010 m. rugsėjo 17 d.

Pone Parlamento Pirmininke,

Dėkoju už sveikinimo žodžius šio garbingo sambūrio vardu. Kreipdamasis į jus, suvokiu man suteiktą privilegiją kreiptis į britų tautą ir jos atstovus Vestminsterio salėje, šių salų tautos pilietinėje ir politinėje istorijoje nepakartojamai reikšmingame pastate. Tad leiskite išreikšti savo pagarbą Parlamentui, jau šimtmečius egzistuojančiam šioje vietoje ir turėjusiam tokią didžiulę įtaką visus įtraukiančio valdymo plėtrai tarp tautų, pirmiausia Britanijos tautų sandraugoje ir visame angliakalbiam pasaulyje. Jūsų bendra teisės tradicija remiasi teisinės sistemos daugelyje pasaulio dalių, o jūsų ypatingas požiūris į atitinkamas valstybės ir individo teises ir pareigas bei į galių atskyrimą daug kam pasaulyje tebelieka įkvėpimo šaltinis.

Kreipdamasis į jus šioje istorinėje aplinkoje, mintyse turiu daugybę vyrų ir moterų, kurie šimtmečių tėkmėje prisidėjo prie lemtingų įvykių, vykusių tarp šių sienų ir formavusių daugelio britų kartų ir kitų žmonių gyvenimą. Pirmiausia atmintyje iškyla šventasis Tomas Moras, didis anglų mokslininkas ir valstybės vyras, tikinčiųjų ir netikinčiųjų labai gerbiamas už nuoseklų savo sąžinės laikymąsi net rizikuojant nepatikti suverenui, kurio „gerasis tarnas“ jis buvo, už tai, kad pasirinko tarnauti pirmiausia Dievui. Dilema, iškilusi Morui anais sunkiais laikais, amžinasis klausimas dėl santykio tarp to, kas priklauso Cezariui ir kas Dievui, teikia man galimybę glaustai pamąstyti su jumis apie deramą religinio tikėjimo vietą politiniame procese.

Šios šalies parlamentinę tradiciją nulėmė ir nacionalinis instinktyvus polinkis į santūrumą, troškimas siekti autentiškos pusiausvyros tarp teisėtų vyriausybės pretenzijų ir jos valdinių teisių. Nors keliais jūsų istorijos momentais buvo imtasi ryžtingų priemonių apriboti valdžią, tautos politinės institucijos gebėjo plėtotis stebėtinai stabiliai. Taip Britanija išsirutuliojo į pliuralistinę demokratiją, itin vertinančią žodžio laisvę, politinę laisvę bei pagarbą įstatymui ir išsiskiriančią stipria individo teisių ir pareigų bei visų piliečių lygybės įstatymo atžvilgiu pajauta. Katalikų socialinį mokymą, nors ir įvilkta į skirtingą kalbą, su

tokiu požiūriu vienija pagrindinis rūpestis sergėti nepakartojamą kiekvieno žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą ir panašumą, kilnumą ir pilietinės valdžios pareigos skatinti bendrąjį gėrį akcentavimas.

Ir vis dėlto pamatiniai klausimai, iškilę Tomo Moro teisme, ir toliau savaimė siūlosi vis kitokiomis sąvokomis, nulemtomis naujų socialinių sąlygų. Kiekviena karta, siekdama bendrojo gėrio, turi iš naujo klausti: kokius reikalavimus vyriausybės gali pagrįstai primesti savo piliečiams ir kokia jų apimtis? Į kokią valdžią apeliuojant galima spręsti moralines dilemas? Šie klausimai atveda mus tiesiai prie etinių pilietinio diskurso pamatų. Jei moraliniai principai, grindžiantys demokratijos procesą, yra nulemti vien socialinio susitarimo, tada akivaizdžiai išryškėja to proceso trapumas – tai ir yra tikrasis iššūkis demokratijai.

Pragmatinių, trumpalaikių sprendimų netinkamumą sudėtingoms socialinėms ir etinėms problemoms perdėm aiškiai parodė nesena pasaulinė finansų krizė. Daugelis sutinka, jog ekonominė veikla, stokojanti tvirtu moralinio pagrindo, prisidėjo prie didelių sunkumų, šiandien kamuojančių milijonus žmonių visame pasaulyje. Kaip „kiekvienas ekonominis sprendimas turi moralinių padarinių“ (*Caritas in veritate*, 37), lygiai taip ir politinėje srityje etinis politikos matmuo turi reikšmingų padarinių, kurių nevalia ignoruoti nė vienai vyriausybei. Pozityvus pavyzdys yra vienas iš Britanijos parlamento ypač žymių pasiekimų – vergų prekybos panaikinimas. Kampanija, atvedusi prie tokio reikšmingo įstatymo, rėmėsi tvirtais etiniais principais, besišaknijančiais prigimtiniam įstatyme, ir prisidėjo prie civilizacijos, kuria ši tauta gali didžiuotis, statydinimo.

Tad pagrindinis klausimas yra toks: kas yra politinių pasirinkimų etinis pagrindas? Katalikų tradicija laikosi nuomonės, jog objektyvios normos, lemiančios teisingą veiklą, prieinamos protui, nepriklausomai nuo Apreiškimo turinio. Remiantis tokiu supratimu, religijos vaidmuo politiniuose debatuose yra ne tiek pateikti tas normas, tarsi jų neįstengtų išvelgti tikintieji, – ir juolab nesiūlyti konkrečių politinių sprendimų, visiškai esančių už religijos kompetencijos ribų, – bet veikiau padėti išgryninti ir parodyti tai, kaip protas taikytinas objektyviems moralės principams atrasti. Religijos „pataisomasis“ vaidmuo proto atžvilgiu ne visados sutinkamas svingingai, iš dalies todėl, kad iškreiptos religijos formos, kaip antai sektantizmas ir fundamentalizmas, pačios kelia rimtų socialinių problemų. O tie iškraipymai savo ruožtu kyla iš nepakankamo dėmesio proto apvalomajam ir struktūruojančiam vaidmeniui pačioje religijoje. Tai

dvipusio judėjimo kelias. Be religijos teikiamos patisos protas gali tapti iškraipymų auka, pavyzdžiui, manipuliuojamas ideologijos arba taikomas iš dalies, iki galo neatsižvelgiant į žmogaus kilnumą. Toks piktnaudžiavimas protu kaip tik pirmiausia ir davė pradžia vergų prekybai bei daugeliui kitų socialinių blogybių, įskaitant XX a. totalitaristines ideologijas. Štai kodėl peršu mintį, kad proto pasauliui ir tikėjimo pasauliui – sekuliaraus racionalumo pasauliui ir religinio įsitikinimo pasauliui – vienam kito reikia ir kad jie civilizacijos gerovės labui neturėtų bijoti užmegzti išsamaus dialogo.

Religija, kitaip tariant, nėra įstatymų leidėjų spęsti-na problema, bet gyvybiškai svarbus veiksnys, prisidedantis prie nacionalinio pokalbio. Šioje perspektyvoje negaliu nepareikšti susirūpinimo, kad religija, pirmiausia krikščionybė, kai kur, net ir pakantą labai pabrėžiančiose tautose, vis labiau stumiami į pakraštį. Vieni reikalauja nutildyti religijos balsą ar bent išstumti ją į grynai privačią sritį. Kiti, laikydamiesi abejotino įsitikinimo, kad tai gali kaip nors ižesti kitų religijų sekėjus ar netikinčiuosiuos, tikina, neva reikėtų riboti tokių švenčių kaip Kalėdos viešąjį šventimą. Treti, paradoksaliai siekdami pašalinti diskriminaciją, aiškina, jog krikščionys, einantys viešąsias pareigas, kartais privalėtų elgtis prieš savo sąžinę. Esama nerimastingų ženklų, rodančių nenorą teigiamai vertinti ne tik tikinčiųjų teisę į sąžinės ir religijos laisvę, bet ir teisėtą religijos vaidmenį viešuomenėje. Todėl visus kviečiu atitinkamose savo įtakos sferose ieškoti būdų, kaip skatinti ir drąsinti tikėjimo ir proto dialogą visais nacionalinio gyvenimo lygmenimis.

Jūsų pasirengimas tai daryti jau glūdi precedento neturinčiame mano pakvietime šiandien. Jis taip pat reiškiasi srityse, kuriose jūsų vyriausybė bendradarbiauja su Šventuoju Sostu. Taikos srityje pasikeista nuomonėmis dėl tarptautinės prekybos ginklais sutarties parengimo; žmogaus teisių atžvilgiu Šventasis Sostas ir Jungtinė Karalystė pasidžiaugė demokratijos paplitimu, pirmiausia per pastaruosius šešiasdešimt penkerius metus; plėtros srityje bendradarbiauta dėl atleidimo nuo skolų, dėl teisingos prekybos ir plėtros finansavimo, pirmiausia per *International Finance Facility*, *International Immunization Bond* ir *Advanced Market Commitment*. Šventasis Sostas taip pat tikisi kartu su Jungtine Karalyste ištyrinėti naujus būdus ekologiškai atsakomybei visų labai skatinti.

Noriu taip pat pabrėžti, kad ši vyriausybė įpareigojo Jungtinę Karalystę nuo 2013 metų 0,7 proc. nacionalinių pajamų skirti vystymosi pagalbai. Pastaruoju laiku būta pabrėžiančių teigiamų pasaulinio solida-

rumo su vargšais ženklų. Tačiau norint tą solidarumą paversti veiksminga veikla, būtinas šviežias mąstymas, galintis pagerinti gyvenimo sąlygas daugelyje gyvenimo sričių, kaip antai maisto produktų gamyba, švarus vanduo, naujos darbo vietos, švietimas, parama šeimoms, pirmiausia migrantų, ir bazinė sveikatos apsauga. Turint prieš akis žmonių gyvybes, laikas visada spaudžia: tačiau pasaulis savo akimis išvydo milžiniškus išteklius, kuriuos vyriausybės gali sutelkti gelbėti finansinėms institucijoms, kurios laikomos „per didelėmis, kad būtų galima leisti joms žlugti“. Pasaulio tautų visapusiškas žmogiškasis vystymas tikrai ne mažiau svarbus: šis reikalas vertas pasaulio dėmesio, t. y. tikrai „per didelis, kad jam būtų galima leisti žlugti“.

Ši neseno Jungtinės Karalystės ir Šventojo Sosto bendradarbiavimo apžvalga gerai parodo, kokia didelė pažanga skleidžiant pasaulyje pagrindines mus vienijančias vertybes pasiekta nuo tada, kai buvo užmegzti dvipusiai diplomatiniai santykiai. Puoselėju viltį ir meldžiu, kad šie santykiai ir toliau duotų vaisių bei juos atspindėtų vis didesnis dialogo tarp proto pasaulio ir tikėjimo pasaulio ir jų abipusės pagarbos visais visuomenės lygmenimis poreikio pripažinimas. Esu įsitikinęs, kad ir šioje šalyje yra daug sričių, kur Bažnyčia ir viešojo valdžia gali dirbti ranka rankon piliečių gerovės labui, pagal šio Parlamento istorinę praktiką šaukdamosi Dvasios vadovavimo tiems, kurie stengiasi pagerinti visos žmonijos gyvenimo sąlygas. Kad toks bendradarbiavimas būtų galimas, religinės institucijos – įskaitant susijusias su Katalikų Bažnyčia – turi būti laisvos veikti pagal savo principus ir savitus įsitikinimus, grįstus tikėjimu ir oficialiu Bažnyčios mokymu. Tada tokios pamatinės teisės kaip religijos, sąžinės ir susirinkimų laisvė bus garantuotos. Angelai, žvelgiantys žemyn į mus nuo šios senos salės nuostabių lubų, primena seną tradiciją, iš kurios išsirutuliojo britų parlamentinė demokratija. Jie primena mums, kad Dievas nuolatos mus stebi trokšdamas vesti ir sergėti. Ir jie mus kviečia pripažinti gyvybiškai svarbų indėlį, kuriuo religinis tikėjimas prisidėjo ir tebeprisideda prie tautos gyvenimo.

Pone Parlamento Pirmininke, dar kartą dėkoju už gali- mybę trumpai kreiptis į šią garbingą audienciją. Leiskite man patikinti jus ir lordą Pirmininką, jog linkiu jums visa ko geriausia ir meldžiuosi už jus ir šio seno Parlamento abiejų rūmų vaisingą darbą. Dėkoju ir te- laimina jus visus Dievas!